

אנציקלופדיה
עבודת ה' פנימית

א-ו - אויב

בלבבי משכן אבנה

אויב

אויב, זה נאמר בלשון הקרא "תרעץ אויב" וכן על דרך זה בפסוקים רבים ההגדרה הכוללת של אויב זהו אדם שמתגלה בו כח המתנגד, יש את האדם ויש את מי שמתנגד אליו, ואחד מהתוארים למתנגד הוא "אויב".

בפרטות יותר, כתוב בפסוק "אויבי איש אנשי ביתו" והדוגמא הבהירה לזה שנמצאת בחז"ל זהו דוד המלך ואבשלום בנו וברור הדבר שמה ש"אויבי איש אנשי ביתו", מונח כאן הגדרה עצמית שזהו תפיסת "אויב".

ושורש הדברים, ראשית, בקצרה ממש, יש אהבה - "אוהב" שהיפוכו הוא "אויב", הם דבר והיפוכו. "אהבה" עניינה "אחד" והיא גם בגימטריא אחד, כידוע מאד ומצד כך, ה"אויב" הוא לא אדם זה שבא להלחם עם האדם, אלא אותו אחד שהיה אמור להתגלות בו מציאות ה"אוהב", הוא גופא הופך להיות מציאות של "אויב", ולכן כאשר נתקן האויב הוא מתהפך מאויב לאוהב, והדוגמא הבהירה לזה היא בגמ' בקדושין דף ל' שדורשת את הפסוק "את אויבים בשער" אפי' האב ובנו הרב ותלמידו מעיקרא הם נעשים אויבים זה לזה במלחמתה של תורה, ולבסוף הם נעשים אוהבים זה לזה, מה שבתחילה הם נעשים אויבים זה לזה לא התחלה כפשוטו, אלא בנעלמות שבדבר ההתחלה היא מעיקרא ב"אוהבים זה לזה", אלא שכיון ש"לית נהורא אלא מגו חשוכא" - "ברישא חשוכא והדר נהורא", לכן, באיתגליא מתחילה נעשים אויבים זה לזה, ולבסוף נעשים אוהבים זה לזה.

ומכל מקום ההגדרה בהירה מאד, כל אויב זהו מי שנמצא בו מעיקרא תכונת האוהב, האחדות שנתפרדה והפכה להיות מציאות של התנגדות, זוהי מציאות האויב, וכאשר היא נתקנת היא חוזרת מאויב לאוהב, היא נכללת באחד וזה גופא האהבה שביניהם.

האוהב והאויב שבמציאות האשה

השורש של מציאות האויב הוא מכח ראשית היצירה כשהקב"ה ברא את האדם "ויצר את האדם עפר מן האדמה" וגו', "ויפל ה' אלקים תרדמה על האדם וישן ויקח אחת מצלעותיו",

נעשה ממציאיות של אחד, מציאות של שנים, וכפי שנחלקו אמוראי בגמ', לחד מ"ד היתה האשה מעיקרא פרצוף, ולחד מ"ד זנב, זהו "ראשו כתם פז" פז ר"ת פרצוף זנב, ונעשה מציאות של היפרדות זה מזה, אבל בשורשם הם אחד.

ל' הפסוק ביצירת האשה "אעשה לו עזר כנגדו", וכמו שדורשת הגמ' ביבמות כידוע בכמה לשונות, ואחד מהלשונות "זכה עוזרתו לא זכה מנגדו", הכח של ההתנגדות הזאת היא בחינה של "אויב", ראשית בדרך רמז ממש, **אויב** בגימטריא י"ט שזהו גימטריא של **חיה**, מצד מה שקודם לכן היא היתה נקראת **חיה** היא היתה ה"עזר", ומצד מה שהיא נקראת **חיה** היא ה"כנגדו", "האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי ואוכל", אין לך כח של התנגדות גדול מכך, ממה שהיא מפתה אותו לאכול מעץ הדעת.

לשונו הידוע של החובות הלבבות בשער יחוד המעשה פרק ה': "דע לך כי יצרך הנמסך בכוחות נפשך, המעורב במזג רוחך" וכו' - והחיה"ל מגדיר שם את היצר הרע שהוא האויב הגדול שיש לאדם ואחד משבעה שמות שיש לו ליצה"ר הוא **אויב** וכן דבריו הידועים מאד אל אלו שחזרו מעורכי המלחמה, שאמרו להם עכשיו חזרתם מהמלחמה הקטנה ועכשיו אתם עומדים לפני המלחמה הגדולה, והרי במלחמה הקטנה נאמר "כי תצא למלחמה על **אויבך**".

וא"כ, **חיה** שפיתתה את אדם הראשון לאכול מעץ הדעת, היא ההתגלות של ההתלבשות של היצה"ר, וזהו מה שאמר אדם הראשון "האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי ואוכל", שהיא הפכה להיות ה"כנגדו", למציאות של "אויב".

ולפי"ז, ברור הדבר, שמה שנאמר "אויבי איש אנשי ביתו", כפשוטו היינו כדברי חז"ל שהזכרנו שזה קאי על אב ובנו שמצד הקלקול זה מתגלה בדוד ואבשלום, ומצד התיקון - "את אויבים בשער", שבתחילה נעשים אויבים זל"ז בד"ת ולאחר מכן נעשים אוהבים זל"ז.

אבל השורש היותר ברור של "אויבי איש אנשי ביתו" זה קאי על אשתו עצמה, וכדברי הגמ', "מעולם לא קראתי לאשתי אלא לאשתי ביתי", עצם ה"ביתי" עצמו שהיא אשתו שבהרחבה היא נקראת כאן "אנשי ביתו", היא גופא מציאות ה"אויבי איש", ולכן החבור שנמצא בין זכר לנקיבה הוא נעשה באופן שתכונת החיבור מתחיל ע"י מציאות של "אויב", זה היה אצל אדם הראשון בשורש כמו שהוזכר, וזה מתגלה אצל כל אדם כלשון הגמ' כידוע - "לית כתובה דלא רמו בה תיגרא", כלומר, שכל תחילת חיבור חייב להיות שיש לו מציאות של תיגרא, וה"תיגרא" שבדבר שהוא נקודת הפירוד, הוא גופא נקודת ה"אויב" שנמצא בין שניהם.

הגמ' בקידושין שאומרת "אסור לאדם שיקדש את האשה עד שיראנה שמא יראה בה דבר מגונה ותתגנה עליו" היינו, שאם היא תתגנה עליו יצטייר הציור של "אויב" שמעיקרא נמצא

באשה, ומכאן השורש שאסור לו לאדם לקדש את האשה עד שיראנה, כי מעיקרא מונחת כאן התפיסה של אויב שהיא נקודת הבדלה והיפרדות, שאם זה היה מתגלה מצד התיקון היה "אשתך וגו' בירכתי ביתך", אלא מכח כך יש חשש שיתגלה "אויבי איש אנשי ביתו" מצד הקלקול, באשה עצמה גופא.

וא"כ, כמו שהוזכר, ברור הדבר ששורש מציאות ה"אויב" לא מתגלה רק באב ובנו אלא בין האישה לאשה עצמם, וה"אויב" שבאב ובנו זהו ההתפשטות של הדבר.

כשה מתהפך מ"אויב" ל"אוהב" באשה, ע"ז נאמר לשון הגמ' "אוהבה כגופו ומכבדה יותר מגופו", "שמח תשמח רעים האהובים כשמחך יצריך בגן עדן מקדם", שבהתהפכות מהאויב לאוהב נעשה בהם החיבור והם נעשים "אחד".

יסורי אויב - שכל הבריאה נצטיידה אצלו כאויב

וכיון שבעצם השורש של איש ואשה מונח שורש המציאות של אויב, לכן מונח בחיבור של איש ואשה אופן של יסורים, כמו שאומרת הגמ' בסוף פ"ק דבבא בתרא בסוגיא דאויב, שאיוב, בא ח"ו, בטרונאי כלפי מעלה - "שמא נתחלף לך בין אויב לאויב", שנעשה החלפת האותיות בין שתי התיבות הללו שאותיותיהם שוות אהדדי ורק בסדרם הם שונות, והיינו שבכל אויב מונח תפיסת היסורין של אויב, איוב שנידון ביסורים הוא הציור של היסורים כאן בעולם בה"א הידיעה, הוא הציור של מי שכל הבריאה כולה הם אויבים שלו, זהו הגדרת "אויב".

כל אופני היסורים שהיו לאיוב שבא מלאך אל איוב וסיפר לו על אסון שקרה, "עוד זה מדבר וזה בא" לספר לו על אסון נוסף, "עוד זה מדבר וזה בא" וכו' כל האסונות שבאו על אויב, זה לא שהיה לו עוד צרה ועוד צרה שזה ההסתכלות החיצונית של תפיסת ההתפרטות אלא ההגדרה בעומק היא שצרותיו של אויב, היינו מכח ששמו הוא "אויב" וכל הוויתו היא שכל הבריאה כולה נעשים לו אויבים, וזהו העומק של מה שמונח בדבריו "שמא בין אויב לאויב נתחלף לך", זה לא סתם החלפה של אותיות, אלא היא גופא, מה שנעשה אצל אויב יסורים הוא מחמת שכל הבריאה נצטיידה אצלו כאויב, נמצא שהוא דיבר באמת דברים שיש בהם צד של אמת, כי ה"אויב" שבו גרם שכל הבריאה כולה הופכת להיות לו מציאות של אויב.

וזהו לשון הגמ' בבבא בתרא בהספינה "כל מה שברא הקב"ה בעולמו זכר ונקבה בראם", ובלשון אחרת בחז"ל: "זה לעומת זה עשה האלקים, טוב לעומת רע, רע לעומת טוב", כלומר, שכל דבר בבריאה יש לו את הצד ההופכי שלו, שזה בחינת "זכר ונקבה בראם" דבר והיפוכו, טוב לעומת רע, רע לעומת טוב.

אברהם- אוהב דמעיקרא ואיוב שנהפך לאוהב

ותולדת הדברים היא, שכל דבר בבריאה יש לו כח המתנגד אליו, יש לו כח פרטי שמתנגד אליו שזה ה"זכר ונקבה בראם", ה"חיה" הפרטית, ה"נקבה" הפרטית של כל דבר היא ה"אויב" שלו. ובאיוב אומרת הגמ' "גדול הנאמר באיוב יותר ממה שנאמר באברהם", שבאברהם נאמר "אברהם אוהבי", ובאיוב מתגלה אצלו היחס של "אוהב" כהיפוך ל"אויב" שהיא גילוי פנימיות מציאות האהבה שזה מתגלה במה שמתחילה הם אויבים שלבסוף נעשים אוהבים זל"ז. זה מציאותו של איוב שהוא איוב שנתהפך לאוהב, וכמו שאצל אברהם מידת האהבה היא לא מדה פרטית של אהבה, אלא אברהם מידתו היא כלל תפיסת האהבה שקיימת במציאות הבריאה, כמו כן אצל איוב שנאמר בו "גדול הנאמר באיוב יותר ממה שנאמר באברהם", אצל איוב מצטייר עצם התפיסה של איוב שמתהפך לאוהב. אברהם הוא "אברהם אוהבי", "מאהב שם שמים על הבריות", מתגלה אצלו היחס של "אוהב את הבריות" שזה אהבה לכלל כל מציאות הנבראים, ואיוב הוא עצמו מהצד השני של האהבה, היפך מציאות אברהם, ואצלו מתגלה בתחילה איך כל הבריאה כולה הופכת להיות שכולם אויבים שלו, [כמובן זה לא התגלה בשלימות, נשאר לו ה"שלושה רעי איוב" ששם נשתייר הצד של האהבה, שזה הניצוץ שנשאר שלא נהפך להיות ביטול גמור, כמו כל רע שהוא לא רע גמור אלא משתייר בו חלקי טוב, ולכן נשאר לאיוב שלושה רעי איוב, ניצוץ האהבה שנשארה, ומכחה נאמר לאחר מכן גדול הנאמר באיוב יותר ממה שנאמר באברהם].

מדוע "גדול מה שנאמר באיוב"? אברהם הוא במדה של בוקר, אור, "להגיד בבוקר חסדך", זהו "אברהם אוהבי", הוא תחילת הגילוי, אבל באיוב מתגלה ה"לית נהורא אלא מגו חשוכא", "ברישא חשוכא והדר נהורא", שאז "יתרון האור מן החושך"

"מן החושך" - מכח החושך מגיע יתרון של אור גדול יותר, וזהו "גדול מה שנאמר באיוב יותר ממה שנאמר באברהם" כי אצל אברהם מתגלה האהבה דמעיקרא, ואצל איוב מתגלה ה"מתחילה נעשים אויבים זה לזה ולבסוף נעשים אוהבים זה לזה".

זהו שורש הציור שכל דבר בבריאה היה סותר למציאותו של איוב שזהו הכח של "נעשים אויבים", ולבסוף "נעשים אוהבים זה לזה", הוא מצרף ומחבר את כולם.

אפשר להרחיב עוד בסוגיא של איוב אבל זה לא עיקר סוגייתנו השתא, אבל בעומק, איוב הוא הכח שמצרף את כל העולם כולו, מעין אברהם.

ה"מתחילה נעשים אויבים" וה"לבסוף נעשים אוהבים"

לאחר שנתבאר א"כ, ששורש מציאות ה"אויב" וה"אוהב" מתגלה במציאות ה"זכר ונקיבה בראם", תולדת הדברים והתפשטותם היא מה שמתגלה במציאות ה"אב ובנו" ש"מתחילה נעשים אויבים זה לזה", והדברים ברורים, שמה שבתחילה באב ובנו הם נעשים אויבים זה לזה, זה לא מתחיל מכח הבן כשלעצמו מה שנעשים אויבים, אלא זה מכח שבנו נולד מאשתו, וכיון שאשתו היא היא שורש מציאות האויב, נמצא שהתולדה של "זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי" שמתגלה לאחר מכן ב"והיו לבשר אחד" שזהו כח הולד שמצרף את האב והאם, "אביו נותן בו חמישה דברים, אמו נותנת בו חמשה דברים" ושכינה שביניהם - הקב"ה שנותן את חלקו, וע"י כן נעשה הצירוף של ולד שמצרף את כולם, וכיוון שהולד נבנה מצירוף האיש והאשה שבאותו צירוף מעיקרא הם היו אויבים זה לזה ולבסוף נעשו אוהבים זה לזה, לכן גם בתולדה מתגלה מה שנמצא בשורש, בין איש לאשה היה מציאות של אויב וזה מתגלה באב ובנו שהם הופכים להיות אויבים זה לזה.

ובפרטות, כמו שנאמר בקרא בפרשת כי תצא, "וראית בשביה אשת יפת תואר", ומצד כך שורש הגילוי שמתגלה אצל דוד המלך שהיו לו בנים שהיו בני יפת תואר, זהו שורש של "אויבי איש אנשי ביתו" שהתגלה דייקא אצל דוד המלך.

ומכל מקום, הגילוי של האויב אצל הבן הוא ההמשכה של מה שנמצא אצל האב והאם, שמכחם מתגלה גם בבן המציאות של "נעשים אויבים זה לזה", ואף שמתגלה בבן נקודת ההמשכה של ה"אויב" שהיה באב והאם, אך בבן, התחילה כבר ההתגלות של ה"אוהבים זה לזה" בעצם יצירתו, ונחדד, הרי כמו שהוזכר דברי רש"י מיסוד דברי חז"ל שעל הבן נאמר "והיו לבשר אחד", שהוא הצירוף של ה"אביו נותן בו חמשה דברים ואמו נותנת בו חמשה דברים", כלומר - הבן אמנם נוצר מחיבור של איש ואשה שיסודו הוא "אויבים זה לזה", אבל עצם הווייתו הוא במה שהוא נעשה גוף אחד שמונח בו חלקי אביו וחלקי אמו וחלקי ה"שכינה ביניהם", זה גופא נקודת הצירוף שחל במציאות הבן.

נמצא, שבמידת מה שורש סיבת יצירת הבן היא ה"אויבים זה לזה", אבל תולדתו בפועל, עשייתו והווייתו וקיומו, הוא כבר באופן כזה שהוא גילוי של "אוהבים זה לזה", כי בבן חל מציאות החיבור של אביו ואמו שעל ידו הם נעשים אחד שמכח כך נעשה מציאות של וולד אחד. וא"כ, מונח כבר בשורש יצירתו ושורש הווייתו, גם ה"מתחילה נעשים אויבים" וגם ה"לבסוף נעשים אוהבים".

ה"מתחילה נעשים אויבים" שמתגלה באותיות התורה

ולהבין ביתר עומק, הרי מצד הקלקול כשנאמר "אויבי איש אנשי ביתו" הוזכר שזהו דוד ואבשלום, ומצד התיקון, זה אב ובנו שנעשו אויבים זה לזה שזהו "את אויבים בשער" - כשהם יושבים ועוסקים בתורה, ולבסוף הם נעשים אוהבים זה לזה.

ההגדרה היא בהירה מאד, המקום שבו מתגלה שמעיקרא הם אויבים ולבסוף הם אוהבים, היינו כאשר הם עוסקים בתורה, וזה ברור ופשוט, בהארה של תורה מתגלה התפיסה שהאויב הופך להיות מציאות של אוהב.

הרי התורה מורכבת מהגיויל - הקלף, ומורכבת מאותיות שעל גביהם, מצד האותיות של תורה כל אות צריכה להיות נבדלת זה מזה שלא יהא דיבוק בין זו לזו, אבל הקלף הוא הכח המחבר ומצרפם גם יחד, אלו הם שתי תפיסות שמתגלה ממציאות הספר תורה, באותיות הם בדווקא נבדלים זה מזה כי אם הם יהיו "אוהבים זה לזה" ויתחברו אהדדי הספר תורה יהיה פסול, וא"כ הם מעין "אויבים זה לזה", וזהו ה"מתחילה נעשו אויבים זה לזה" בתורה גופא, אבל "לבסוף נעשים אוהבים זה לזה" שזהו מכח הקלף שמצרף את כל האותיות כולם.

ויסוד הדברים הוא, שהאותיות נכתבות בדיו שחור על גבי קלף לבן, האותיות שהם שחור הם על גבי הלבן, והלבנינות שבקלף היא זאת שמצרפת ומחברת ומקשרת את כל האותיות השחורות גם יחד, זהו ה"אויבים" שנעשים אוהבים זה לזה במציאותה של תורה.

ה"שחור ע"ג לבן" שמתגלה אצל יעקב אבינו

ולפי"ז, להבין את המשך מהלך הסוגיא של אויב, הגילוי של "שחור על גבי לבן" מתגלה בעיקר במציאותה של תורה, ומצד כך הגילוי של 'שחור ע"ג לבן' מתגלה אצל יעקב אבינו שהתורה הרי היא עמודו של יעקב אבינו, "איש תם יושב אהלים". וזהו כשיעקב אבינו הולך ללבן ששם נאמר "וישכב במקום ההוא וילן שם כי בא השמש" וכדברי חז"ל ששקעה לו חמה שלא בעונתה וכו', ככל סדר הדברים שהיה משם ואילך הוא יצא ללבן. וברור ופשוט לכל בר דעת - הרי מצד סדר הדברים היה צריך להיות שזה יהיה זמן של חמה אלא שהחמה שקעה שלא בעונתה, וגדר הדבר הוא, שנעשה המציאות של החושך השחור בזמן שבו היה אמור להיות אור שהוא לבן, ושם הוא מתנבא על כל סדר היציאה ללבן והחזרה ממנו לארץ ישראל. עומק הדבר, שנעשה כאן "שחור על גבי לבן", אם הוא היה יוצא ביום זה לא היה "שחור ע"ג לבן" כי הוא יוצא מהאור שהוא לבן, ללבן הארמי, אבל ב"שקעה לו חמה שלא בעונתה" מתגלה שבעצם

הדבר, זה יום, אלא שהוא הופך להיות זמן של לילה, זהו "שחור ע"ג לבן" וזהו עומק התפיסה שמכחה יוצא יעקב אבינו ללבן.

תפיסת אויב-אב, וב' פעמים ו' שהם י"ב

וחז"ל דורשים, "וישכב במקום ההוא וילן שם כי בא השמש", ועד השתא לא לן, אלו י"ד שנה שנטמן יעקב אבינו באהלי שם ועבר ועסק בתורה, ולהבין ברור מאד, יעקב אבינו בחלום מקבל בנבואה את כל ההבטחות מהקב"ה, ומשם הוא יוצא ללבן לבנות את הי"ב שבטים של הכנסת ישראל, וכבר הוזכר בשיעורים לעיל שהי"ב שבטים נחלקים לו' - ו', והדוגמא הבהירה לכך שבהר גריזים והר עיבל בברכות וקללות נחלקים השבטים לששה וששה, זוהי התפיסה שנקראת **אויב**, **האב** שבאויב היינו שבשורש הוא **א' - אחד**, והוא מתפרט ונעשה שניים - **א' - ב' זכר ונקבה**, כמו שהוזכר לעיל בסוגיא של שרשי הא'-ב', ומלבד ההבחנה שהאחד עצמו נעשה שנים, יש הבחנה נוספת שמהאחד נעשים עוד שנים נוספים, זהו ההבחנה של אברהם שממנו נעשה יצחק ויעקב, ההבחנה שמאחד נעשה שנים זה ההבחנה של אדם שמאדם נעשה שנים אדם וחווה, וישנה הבחנה שמאחד נעשה עוד שנים, שזה מתגלה באבות, מאברהם שהוא "האדם הגדול בענקים", "אחד קראתיו", נעשה מציאות של עוד שנים, יצחק ויעקב, זהו **האב** שמתגלה בו **א' שנוסף עליו ב'.**

ובהתפשטות יותר, נעשה שורש של לידת הי"ב שבטים, **ב' פעמים ו' שנמצא בתוך האויב** נעשה ממנו הי"ב שבאויב. וזה מתגלה אצל יעקב אבינו- "וישכב במקום ההוא וילן שם כי בא השמש", ששם הוא מתנבא על יציאתו ללבן, להעמיד ולבנות את מציאות הי"ב שבטים. לבנות את מציאות הכנסת ישראל שבתחילה נעשה מא' **ב'**, שמאחד נעשה שנים, ולאחר מכן **ב' ו' ב'** פעמים ו' שהם י"ב שממנה נבנית המילה **אויב**, והרי כל יציאתו היה באופן שהוא בורח מעשיו אחיו ללבן אחי אמו, כלומר הוא בורח מאויב לאויב, ודייקא מ"אויבי איש אנשי ביתו" ל- "אויבי איש אנשי ביתו", הן בעשיו והן בלבן זה אותו מהלך של דברים וכמו שאמרו רחל ולאה "כנכריות נחשבנו לו", וא"כ, הוא בורח מעשו ללבן ושם הוא בונה את ה"בתחילה נעשים אויבים זה לזה" וכמו שנתבאר שה"אויבים" זה ההתפרטות שנעשה מאחד שנים, ולאחר מכן נעשה הששה, וב' פעמים ששה שנעשה י"ב, זה תפיסת ה"אויבים זה לזה", זה לא ה"אוהבים" המחוברים בבחינת אברהם שהוא מידת האהבה שעליו נאמר "אחד קראתיו" שהוא מציאות של אחד, אבל כשזה מתגלה אצל יצחק שהוא נקודת שורש הדין, שורש ההתפרטות, מכאן ואילך

נעשית ההתפרטות של הדברים וזה תחילת בניינה של הכנסת ישראל ע"י ה"מתחילה נעשים אויבים זה לזה".

וכפי שנתבאר זה נעשה מכח תפיסת תורה שאלו הם הי"ד שנה שיעקב אבינו עסק בתורה, ולאחר מכן "וילן שם כי בא השמש" מהמשך הארתה של תורה שהיא "שחור ע"ג לבן" כמו שנתבאר, שאז מתגלה עומק נקודת ההתפשטות גם ב"שקעה לו חמה שלא בעונתה" בבחינת "שחור ע"ג לבן" כמו שנתבאר, שזה גילוי נקודת ההתרחבות של הדבר.

גילוי הה' שהוא שורש כח ההולדה שבכנסת ישראל

ולפי"ז, ברור הדבר, הרי ההבדל בין אויב לאוהב הוא באות אחת שמחליפים את ה' בה'. והרי שורש הדבר היה שמעיקרא אברהם ושרה היו עקרים, בשרה נאמר להדיא בקרא "ותהי שרי עקרה" ובאברהם כלשון חז"ל "מפני מה היו אבותינו עקורים" וכו' שגם אברהם היה עקר - ושורש הדבר משום שהיה י' באברם וי' בשרי שהם אינם מולידים שהי' הוא הבחינה שאין בו אופן של הולדה, אבל לאחר מכן "לא יקרא שמך אברם כי אם אברהם יהיה שמך", "לא יקרא שמך שרי כי שרה שמה", השם מתחלף שבמקום מציאות של י' יש מציאות של ה' בשמם, זה גופא ההחלפה מ"אויב" ל"אוהב" כי כשהם היו עקרים היה י' באברם וי' בשרי משום שהגדרתם היא "בתחילה נעשו אויבים זה לזה" כי כשאברם ושרי עקרים ואינם מולידים זה מצד שהם אויבים זה לזה בבחינת "אויבי איש אנשי ביתו" ומכח כך הם אינם מולידים, וכמו שאצל אדם וחיה הם היו מעיקרא אויבים זה לזה כמו כן שרי אומרת לאברהם "חמסי עליך", שזה ההוצאה מהכח לפועל של ה"אויבי איש אנשי ביתו" שאצל אברם ושרי,

וכמובן סדר הדבר היה שבתחילה היא מכניסה את הגר ונולד ישמעאל שהיה "רובה קשת", ומה שישמעאל היה רוצה להרוג את יצחק כמו שאומרים חז"ל ומובא שם ברש"י על אתר, זהו מכח שמתגלה שם ה"אויבי איש אנשי ביתו" אצל ישמעאל, ע"ז גופא אומרת שרי "חמסי עליך" על הגר ועל ישמעאל שיצא ממנה מכח ההתנגדות של ישמעאל שרצה להרוג את יצחק שזה הגילוי של כח ה"אויבי איש אנשי ביתו" שהיה בין אברם ושרי,

וכשנתחלף שמם לאברהם ושרה, אז מתגלה שהם במקום "אויב" הופכים להיות מציאות של "אוהב" שנעשה עומק נקודת חיבורם שמשם הם מולידים.

בעומק, כידוע מאד דברי רבותינו האות י' במילוייה היא יו"ד, והו"ד שבמילוי היו"ד הופך להיות ה', שהרי אחת מצורות הה' היא ד' שע"ג ו', זה צורה של ה' שנתהפך ממדריגא של י' למדריגא של ה', כאן נעשה שורש כח ההולדה של קומת הכנסת ישראל.

הו' - ד' האלו זה תפיסת דוד שדוד הוא ד' ו' ד', בעומק דוד הוא ו' ד' - אלא שיש הבחנה שהד' קודמת לו' ויש הבחנה שהו' קודמת, זה התפיסה שנקראת דוד וזה דייקא הי"ד שנה שלא ישן יעקב אבינו בבית שם ועבר שהם גימטריא דוד.

ולעיקרן של דברים, הכח שמתגלה בבנין הכנסת ישראל אצל יעקב אבינו הוא בציור של אויב, הוא יוצא מעשיו שהוא אויב ללבן שהוא אויב, וחוזר שוב לא"י ונפגש עם עשיו שהוא אויב. אבל אז נאמר "וישקהו" וכמו שאומרים חז"ל, בידוע שעשיו שונא ליעקב, אבל מלמד שאותה שעה נשקו בכל לבו, שורש ה"נשקו בכל לבו" הוא שנתהפך ה"אויב" למציאות של "אוהב" ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים עמו", זה האופן של ה"שלום" שהוא בגימטריא עשו כדברי הראשונים, זהו ה"ישלימו עמו" שמתגלה אצל יעקב אבינו ב"וישקהו", שם נעשה עומק נקודת החיבור והצירוף שיעקב אבינו חוזר ובונה את המהלך של "נעשים אוהבים זה לזה" בשורש נקודת הדברים. כאן, אצל יעקב אבינו נבנה שורש העסק בתורה שכל אב ובנו ורב ותלמידו מעיקרא הם אויבים זה לזה ולבסוף נעשים אוהבים זה לזה.

כמובן שכח ה"אויבים" לא נתקן בשלימותו, ולכן לאחר מכן נאמר אצל יוסף והאחים, "ולא יכלו דברו לשלום", וכדברי הראשונים שהוזכר עשו בגימטריא שלום, והיינו שמכח שהחיבור של "וישקהו" שהיה אצל יעקב ועשו לא היה עדיין בשלימותו והאויב לא נתהפך לאוהב בשלימות, לכן יש שורש ל"וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום", שיש עדיין מציאות של כח אויב שעדיין לא נתקן בשלימות.

העומק שהקב"ה חוזר על כל האומות בקבלת התורה

וכאשר מגיע מדריגת מתן תורה, חוזר ומאיר שלימות הארתה של תורה, ואז חוזר ומתגלה מדריגת "את אויבים בשער". ולהבין ברור לפי"ז, הרי כידוע מאד הגמ' בריש עבודה זרה דורשת את הפסוק שנאמר "הופיע מהר פארן וזרח משעיר למו" וגו' שהקב"ה החזיר את התורה על כל אומות העולם, וכל אומה שאלה מה כתיב בה וכו' - לא תרצת, לא תגנב, והם פרשו, עד שנתנה לישראל והם קיבלוה.

עומק הדבר שהקב"ה מחזיר את התורה קודם על האומות, ברור הדבר, הרי התורה כתובה "אש שחורה על גבי אש לבנה", ישראל הם הלבנוניות דקדושה, ואומות העולם הם בבחינת שחור דקלקול, אבל יש בישראל מעין השורש של תפיסת "שחור ע"ג לבן" שזה תפיסת אומות העולם שעל גבי הלבן של ישראל, לכן כאשר הקב"ה בא לתת תורה הוא לא נותן אותה מעיקרא לישראל אלא "ברישא חשיכא והדר נהורא" - זה צורת הדבר, מה שהקב"ה מחזיר את

התורה קודם על כל אומות העולם ולאחר מכן ישראל מקבלים את התורה. ובישראל, גופא, הרי צורת הדברים היתה שבשעה שהקב"ה בא לתת את התורה היו כנסת ישראל באופן של ישנים [מעין מה שנאמר אצל יעקב אבינו "וישכב במקום ההוא וילן שם"], כי צורת הנתינה היא ב"שחור על גבי לבן" ומצד כך השחור זהו ה"לא איברי לילה אלא לשינתא" ונעשה מציאות של "שחור ע"ג לבן", זה שורש קבלת התורה אצל בני ישראל.

ועכ"פ מה שהקב"ה רוצה לתת את התורה לאומות העולם [בלי להיכנס לדקות של עומק ההגדרה], וכפשט דברי הגמ' שהקב"ה מחזר אחר אומות העולם לתת להם את התורה, כלומר, זהו אופן הנתינה שבה ניתנת התורה לישראל באופן של "לית נהורא אלא מגו חשוכא", לחזר אחר אומות העולם זהו "חשוכא" ולאחר מכן ה"נהורא" לתת את התורה לישראל.

אבל כמו שאצל יעקב אבינו גם ב"נהורא" שלאחר ה"חשיכא" לא היה את ה"שלום" הגמור שלאחר מכן שהוא גילוי של האהבה הגמורה, גם במתן תורה ללשון אחד בסוגיא בשבת, שהר סיני נקרא סיני שמשם ירדה שנאה לאומות העולם, כלומר שעדיין יש מציאות של שנאה, שכיון ששורש הדבר התגלה מכח ה"לית נהורא אלא מגו חשיכא" שזה היה השורש של מתן תורה, לכן, לחד מ"ד, גם קבלת התורה היתה עדיין באופן של "סיני" שמשם ירדה שנאה לעולם, שאין עוד את המציאות שהאויב חוזר ומתפשט באופן הגמור למציאות האוהב.

צורת השגת הדברי תורה

ולפי"ז, בלשון קצרה ממש, קומתן של הכנסת ישראל היא תפיסה של אויב שמתהפך לאוהב, אויב הגדרתו כח נגדי,

ולפי"ז -להבין את גדר הששה צדדים שישנם-

מזרח - תחילת הדבר, **מערב** - אחרית הדבר שזהו ה"זרח משעיר למו" של ההתחלה, והמערב הוא השקיעה.

דרום וצפון הם צדדי הדבר.

מעלה ומטה יוצרים מציאות של עומק.

זוהי התפיסה שלכל דבר יש את ההתנגדות שלו וזוהי התפיסה של השגת התורה, התורה שמתגלה בה ה"מתחילה אויבים זה לזה ולבסוף נעשים אוהבים זה לזה" זה לא רק היכ"ת שבין האב ובנו, הרב ותלמידו שזהו צורת המשא ומתן שביניהם, אלא זהו הצורה הפנימית של השגת הדברי תורה שכל צורת השגת הד"ת היא "שחור ע"ג לבן", היא "אויב" שנעשה ל"אוהב", והיינו שכל התפיסה של השגת הדברי תורה הוא מתוך דבר והיפוכו, זהו שורש מציאות המחלוקת

שנמצא בכל דברי תורה, שורש המחלוקת שהיא בב"ש וב"ה והלכה כדברי ב"ה שמקדימין דברי ב"ש לדבריהם - זה ה"חשוכא והדר נהורא", אבל ההלכה כמו ה"נהורא", זה הגדרת ב"ה, ואפשר כמובן להביא דוגמאות רבות מקבילות אהדדי - אבל מונח כאן בעומק התפיסה שכל העסק בדברי תורה נבנה באופן של "כנגדו", ובאיזה תפיסה של "כנגדו"? זהו הו', שהופך ל"ב הו' צדדים שהופך ל"ב, קווים המחברים ביניהם.

בכל דבר שבדברי תורה, צריך לראות את תחילתו וסופו, מזרח ומערב, את צדדי הדבר, דרום וצפון, ומהשטח נעשה מציאות של עומק, ושם יש את הראשית, רום מעלה, ואת העומק מטה, האדם רואה בעומק שבדברים את הדבר והיפוכו, זה גילוי המעמקים של תפיסת עומק נקודת כל דבר.

לראות את ראשיתו ואחריתו של הדבר, זה מזרח ומערב.

לראות את צדדי הדבר, זה דרום וצפון.

לראות דבר והיפוכו, זה מעלה ומטה, שהוא עומק של דבר והיפוכו, התפיסה של רום ועומק, לחבר את כולם גם יחד.

זה תפיסה של אויב ואוהב, שמתחילה נעשים אויבים זה לזה ולבסוף נעשים אוהבים זה לזה, אב ובנו שלומדים ורב ותלמידו שלומדים, ונעשים כפשוטו אויבים היינו כשהם מתווכחים אהדדי, אבל לא זה עיקר מכוון דברי חז"ל, וודאי שגם פשוטם של דברים הם אמת אבל המכוון הוא שכל צורת החיים כך היא, בבחינת אויב שכל הבריאה כולה היתה לו לאויב אלא שכאן זה מצד התיקון, שמכל הששה צדדים רואים את אופן ההתנגדות של הדברי תורה אהדדי, זהו ה"לומד תורה מכל אדם" וזוהי התפיסה של "כולם בחכמה עשית", וזה הגילוי שבכל דבר יש תפיסה של אויב שמתהפך למציאות של אוהב, זוהי תפיסת הארת מדריגת מתן תורה "לבסוף נעשים אוהבים זה לזה".